

การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน

The Management for Sustainable Community Development in the Upper Mekong Region

ธนาณัติ ชันทะสิทธิ์*
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง**
ดร.บุญเลิศ ไพรินทร์**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน และ 3) เสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน ซึ่งเลือกจากกลุ่มประชากรจำนวน 660 คน ที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครองในจังหวัดเลย และจังหวัดหนองคาย ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน

ที่เลือกแบบเจาะจงจากหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครองที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการตีความ

ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน มีระดับการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านการพึ่งพาตนเองได้ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านความพอเพียง และด้านความสามารถในการแข่งขันตามลำดับ

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบนเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยประกอบด้วย ปัจจัยลักษณะของพื้นที่ภายในชุมชน ปัจจัยการบริหารจัดการภายในชุมชน และปัจจัยความร่วมมือภายในชุมชน ตามลำดับ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรเหล่านี้ สามารถพยากรณ์

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

** อาจารย์ที่ปรึกษา

การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ 57.80 ($R^2 = .578$)

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน ประกอบด้วย การปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการคือ (1) คุณภาพชีวิตที่ดี โดยชุมชนต้องมีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ภายในชุมชน ต้องมีการวางแผนกลยุทธ์และทิศทางการพัฒนา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชุมชน มีการส่งเสริมการให้ความรู้ ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ส่งเสริมให้คนกับธรรมชาติอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล โดยการดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท จัดให้มีมาตรการรณรงค์ร้านอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (2) การพึ่งพาตนเองได้ โดยประชาชนภายในชุมชนสามารถให้ความช่วยเหลือกันเอง มีความร่วมมือกันของชุมชนในกลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำโขง มีการจัดตั้งคณะกรรมการต่างๆ ภายในชุมชน สร้างการเรียนรู้ประสบการณ์จากผู้ประสบความสำเร็จมาก่อน ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมกิจกรรมชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้อุดมสมบูรณ์ (3) ความพอเพียง โดยการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือความพอประมาณ มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต มีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อเกษตรกรรม และจัดสรรที่ดินใหม่เพื่อแก้ปัญหาเกษตรกรไร้ที่ดินทำกิน (4) ความสามารถในการแข่งขัน โดยชุมชนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ มีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการแข่งขัน มีการเรียนรู้ให้ทันต่อสถานการณ์โลก ชุมชนแต่ละแห่งมีอาชีพที่หลากหลาย แต่ละชุมชนได้รับการส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือโอท็อป ภาครัฐและชุมชนควรเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวและสินค้าโอท็อปของชุมชน และเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนด้วยการเปิดตลาดสินค้าโอท็อปสู่ตลาดโลก

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the sustainable community development in the Upper Mekhong Region 2) to study the factors affecting the sustainable community development in the Upper Mekhong Region and 3) to recommend the guidelines to improve the sustainable community development in the Upper Mekhong Region. This research was conducted by mixed methods of quantitative and qualitative research. The quantitative research used the sample of 250 respondents from the population of 600 persons which the sample size was calculated by Taro Yamane's formula and selected by simple random sampling from civil servants who were the head of Office and head of Governing in Loei and Nongkhai provinces. The tool for data collection was a questionnaire and data were analyzed by mean, standard deviation, correlation coefficient and multiple regression analysis. The qualitative research was conducted by using in-depth interviewing of 10 key informants from civil servants who were the head of Office and head of Governing in Loei and Nongkhai provinces to support the quantitative research. The participants were selected by purposive sampling and data were analyzed by content analysis and interpretation.

The research findings were as follows:

1) The sustainable community development in the Upper Mekhong Region

in overall had a managerial level at high level. When considered in each aspect and ranked from the highest mean to the lowest mean were the aspect of self-reliance, the quality of life, the sufficiency and the competitive capacities, respectively.

2) The factors affecting the sustainable community development in the Upper Mekhong Region which ranked from the highest to the lowest were the factors of area characteristics in community, the factor of management within community and the factor of cooperation within community, respectively. These factors correlated significantly at a level of .05 and could explained the sustainable community development at 57.80 percent ($R^2 = 0.578$).

3) The proposed guidelines to improve the sustainable community development in the Upper Mekhong Region composed of 4 important practices comprising: (1) the quality of life; the community recognized the rules and regulations of the community, should formulated the strategic planning and direction for development. It should share the idea and opinions and promotion the knowledge and understanding in occupations for increasing income. The balance of coexistence was mobilization between human and nature for balancing. The community provided the clean good taste food principle. (2) the self-reliance of community; the people in community able to help each other and must established the community commission for cooperation in the Upper Mekhong Region. Moreover he constructed experience of learning from the

informants especially promoted the activities of communities for conservation and recovery of watershed forest area and not only reallocated land holding for landless farmers but also the community right to manage their water resources by developing the medium and small reservoirs for farming, (3) the sufficiency; the community practiced according to the sufficiency economy philosophy comprising the moderate means, the reasons and the their own immunity under the conditions of knowledge and moral especially the integrity and (4) the competitive capacities; the community ready to confront the change in any situation and enhancing the knowledge which are able to compete with economic issues. Furthermore, each community should develop the supplement occupations and had prominent One Tambon One Product (OTOP). The public sector and community should promote the tourism places and OTOP to increase its the potential in the global market.

Keywords: Management, Sustainable Community Development

บทนำ

การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน ในจังหวัดเลยและจังหวัดหนองคาย การบริหารจัดการเป็นกระบวนการวางแผน เป็นระบบการทำงานโดยมีการแบ่งงาน และหน้าที่กันทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของชุมชน ส่วนความยั่งยืนเป็นผลจากการบริหารจัดการที่มุ่งสู่องค์รวมความสงบสุขและร่มเย็นไปยาวนานของผู้คนในชุมชนลุ่มน้ำโขงนี้ บนพื้นฐานของคุณภาพ

ชีวิตที่ดี การพึ่งพาตนเองได้ ความพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความสามารถในการแข่งขันทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน

การบริหารจัดการชุมชนลุ่มน้ำโขงนี้ จะเห็นได้ว่าแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำนานาชาติ มีต้นกำเนิดมาจากประเทศจีนไหลผ่านหลายประเทศ เช่น พม่า ไทย ลาว และกัมพูชา ก่อนที่จะไหลลงสู่ทะเลจีนใต้ในภาคใต้ของเวียดนาม แม่น้ำโขงจัดเป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับประเทศไทยการบริหารจัดการชุมชนบริเวณลุ่มน้ำโขงเป็นเรื่องสำคัญเพราะแม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำที่ใช้แบ่งเขตประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านประกอบกับมีประชาชนชาวไทยอาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนี้เป็นจำนวนมากและมีวิถีชีวิตขึ้นอยู่กับสายน้ำ ดังคำกล่าวที่ว่า “แม่น้ำคือชีวิต” ในอนาคตเป็นเรื่องที่ต้องเร่งป้องกันและหาทางออก เมื่อการสร้างเขื่อนสองริมฝั่งแม่น้ำโขงกำลังจะเกิดขึ้นและเกิดขึ้นมาแล้วในประเทศจีนและบางส่วนในประเทศเพื่อนบ้าน ชุมชนนี้จะได้รับผลกระทบในเรื่องการดำเนินชีวิต เช่น ความเปลี่ยนแปลงของสายน้ำ ธรรมชาติและระบบนิเวศ ประชาชนออกไปขายแรงงานนอกพื้นที่ ผู้คนหลากหลายในสังคม การกำกับควบคุมดูแลและการให้บริการต่างๆของภาครัฐ เป็นไปด้วยความยากลำบากและไม่ทั่วถึง เกิดปัญหาการแย่งที่อยู่อาศัย อาหาร แหล่งอาหาร และเส้นทางการจราจร เป็นต้น แต่จะมีวิธีการใดที่จะทำให้ชุมชนสามารถดำรงวิถีชีวิตสมัยใหม่ตามเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมยุคใหม่ได้โดยกระทบกับวิถีชีวิตชุมชนและธรรมชาติน้อยที่สุด การบริหารจัดการ (Administration) จึงมีความจำเป็น เพราะการบริหารจัดการ คือการใช้ศิลปะเพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (เกษมชาติ นรเศณี, 2555) และเพราะการบริหารจัดการคือกระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง (เสนาะ ตีแยว, 2546)

นอกจากนี้การบริหารจัดการยังต้องอาศัยศาสตร์แห่งทฤษฎีการบริหารจัดการ เช่น เฟลเดอร์ริก เฮอร์เบิร์ก Frederick Herzberg กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การทำงานตามศักยภาพ โดยอาศัยแรงจูงใจภายใน มากกว่าแรงจูงใจภายนอก และหลักการบริหารจัดการของฟายอล (Fayol) 14 ประการ (นุรักษ์ คุณชล และคนอื่น ๆ, 2543) ดังนั้น การบริหารจัดการจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ การบริหารจัดการจะประสบความสำเร็จจึงต้องขึ้นอยู่กับภาวะการนำศาสตร์และศิลปะไปใช้นั่นเอง การบริหารจัดการบริเวณลุ่มน้ำโขงนี้ ผู้ศึกษาต้องการศึกษา พื้นที่ภายในชุมชน การบริหารจัดการ และความร่วมมือภายในชุมชนลุ่มน้ำโขงในจังหวัดเลยและจังหวัดหนองคายว่ามีสถานการณ์เป็นอย่างไร และสามารถดำเนินการให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนได้อย่างไรบนพื้นที่ตะเข็บชายแดน และความแตกต่างด้านการเมือง ส่งผลต่อวิถีชุมชนอย่างไร โดยเฉพาะการพัฒนาอย่างยั่งยืน จะสามารถเกิดขึ้นได้หรือไม่อย่างไร ด้วยปัจจัยอะไร เพราะปัญหาการบริหารจัดการในประเทศไทยที่เป็นอยู่ทุกวันนี้คือหลาย ๆ องค์การมีความแตกต่างกันมาก ทั้งในเรื่องโครงสร้าง ผลประโยชน์ แนวความคิด เรื่องการลงทุน ตลาด และผลกำไร เป็นต้น เหล่านี้แสดงออกมาให้เห็นชัดเจนในสังคมปัจจุบัน เช่น การเกิดความวุ่นวายทางการเมือง นำไปสู่ปัญหาทางสังคม ชุมชน และครอบครัว เพียงแต่คนเรามีความคิดเห็นที่แตกต่างในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ก็สามารถนำมาสร้าง ความวุ่นวาย ความสับสนทางข้อมูลได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่มนุษย์นำมาเป็นเครื่องมือสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในทางที่สร้างสรรค์และทำลายล้างกันเหมือนเช่นที่ผ่านมา ทำให้เราตระหนักดีว่า การสร้างความสับสนวุ่นวายนั้นทำได้ง่าย แต่การที่จะพัฒนาแนวความคิด พัฒนาประเทศหลายคน มักกล่าวว่ายากยิ่งกว่าเขียนครกขึ้นภูเขา แม้ว่าเราจะเคยได้รับฟังพระบรมราโชวาทต่าง ๆ อีกทั้งสังคมไทยเป็นสังคมที่มีพื้นฐานมาจากความ

อ่อนน้อมถ่อมตน การยกย่องผู้อาวุโส และถือความกตัญญูกตเวที ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคนไทย หากแต่วันนี้โลกเปลี่ยน ค่าของเงินเปลี่ยน และผู้นำที่เปลี่ยนหลักการ มุ่งนโยบายสู่การคิดและการปฏิบัตินอกกรอบ เป้าหมายคือการพัฒนาประเทศให้เทียบทันอารยประเทศนั่นเอง สุดท้ายเรากียังอยู่ที่เดิมและถอยหลังไปชนกำแพงอีก เป็นที่รู้กันดีว่าปัญหาเกิดจากอะไร แต่เราไม่ได้แก้ที่เหตุของปัญหาเหล่านั้น เหมือนอย่างที่พระพุทธเจ้าท่านได้ชี้ทางสว่างที่เรียกว่า “อริยสัจ 4” อย่างว่าแต่จะพัฒนาประเทศให้พ้นจากปัญหา เพียงแค่เราคนเดียวยังแก้ปัญหาตัวเองยังไม่ดีพอ แล้วจะไปแก้ปัญหาประเทศได้อย่างไร การศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน จึงมุ่งที่จะศึกษาที่ตัวผู้นำ ผู้นำท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชน มากรองลงมาจากผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน วิสัยทัศน์ภาวะผู้นำ ความเสียสละ และจิตสำนึก แต่จะเข้าถึงได้ต้องศึกษาพฤติกรรม การกระทำ และคำพูดที่จะพิสูจน์หาคนดีมาเป็นผู้นำ ซึ่งจะต้องศึกษากันไป

ท้องถิ่นหรือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานราชการที่ใกล้ชิดกับประชาชน ทุกปัญหาและความต้องการต้องเริ่มต้นที่ท้องถิ่น ถ้าปัญหาที่เกินศักยภาพของท้องถิ่นสามารถส่งเรื่องต่อไปที่หน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด เป็นต้น ทั้งหมดเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาของประชาชน ของชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดการสร้างคามเข้มแข็งนั่นเอง ปัญหาคือท้องถิ่นรู้สมรรถนะของตัวเอง รู้ศักยภาพของบุคลากร มีวัสดุอุปกรณ์พร้อมที่จะแก้ไขปัญหของประชาชน ของชุมชนเพียงใด รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับสามารถจัดสรรให้เกิดประสิทธิภาพกับท้องถิ่นได้เพียงไร ซึ่งทั้งหมดเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร หรือผู้นำท้องถิ่นและผู้บังคับบัญชา ตามโครงสร้างสายงานที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Max Weber ซึ่งเชื่อว่าโครงสร้างของหน่วยงาน จะควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ระบบราชการเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ และเป็นองค์การที่ก่อให้เกิดความเสมอภาค และเขากล่าวว่า

ไม่ว่าการเมืองจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ระบบราชการก็ยังคงอยู่ต่อไป (นุรักษ์ คุณชล และคนอื่น ๆ, 2543) ปัญหาตามแนวชายแดนที่สำคัญในลุ่มน้ำโขงคือ การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย การลักลอบขนยาเสพติดข้ามแดน การค้าประเวณี และการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษี ซึ่งมีผลต่อเสถียรภาพของประเทศไทย โดยเฉพาะปัญหาเสพติดจะมีสถิติการจับกุมสูงมากจากข้อมูลสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในช่วงฤดูร้อนเพราะแม่น้ำโขงแห้งขอดทำให้ประชาชนสองฟากฝั่งสามารถเดินข้ามไปมาได้สะดวก และอีกปัญหาหนึ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นคือการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขง ประกอบกับการจะต้องรองรับประชาชนอีกมากมายที่จะหลั่งไหลเข้ามาสู่พื้นที่ จากการเปิดประเทศสู่อาเซียนในปี 2558 ชุมชนจะมีมาตรการใดในการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนโดยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยไว้ดังนี้ ลักษณะพื้นที่ การบริหารจัดการ และความร่วมมือภายในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และเพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน
3. เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบของการวิจัยการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นแบบผสม (Mixed Model) การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ เชิงปริมาณหัวหน้าหน่วยงานราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครองและเชิงคุณภาพคือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ประชากรได้แก่ หัวหน้าหน่วยงานราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครอง ในจังหวัดเลย และจังหวัดหนองคาย รวม 660 คน กลุ่มตัวอย่าง 250 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ จำแนกตามระเบียบวิจัยดังนี้

4.1 เครื่องมือเชิงคุณภาพ

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูล 10 คน ที่เลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยและจังหวัดหนองคาย

4.2 เครื่องมือเชิงปริมาณ

1) แบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน ซึ่งเลือกจากกลุ่มประชากรจำนวน 660 คน ที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครองในจังหวัดเลย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 99 แห่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 98 แห่ง หัวหน้าสถานีตำรวจภูธร 98 แห่ง และกำนัน 99 แห่ง ซึ่งเลือกแต่ละ 1 คน) ในส่วนจังหวัดหนองคาย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 67 แห่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 67 แห่ง หัวหน้าสถานีตำรวจภูธร 67 แห่ง และกำนัน 67 แห่ง ซึ่งเลือกแต่ละ 1 คนเช่นกัน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ จำแนกตามระเบียบวิจัยดังนี้

5.1 เชิงคุณภาพ

1) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้บริหารองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 คน

5.2 เชิงปริมาณ

1) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครอง จำนวน 250 คน

6. การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ จำแนกตามระเบียบวิจัยดังนี้

6.1 เชิงคุณภาพ

1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ ได้จัดบันทึกประเด็นสำคัญและกลับมาเขียนรายละเอียดทั้งหมด ภายหลังการสัมภาษณ์ทุกครั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่จัดรูปแบบ การตีความและสรุป

6.2 เชิงปริมาณ

1) วิเคราะห์คะแนนการวัดระดับการปฏิบัติการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุ (Multiple Regression Analysis) และสร้างสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (Multiple Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

6.3 สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติเชิงพรรณนา
2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุ
5) สมการพยากรณ์ความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

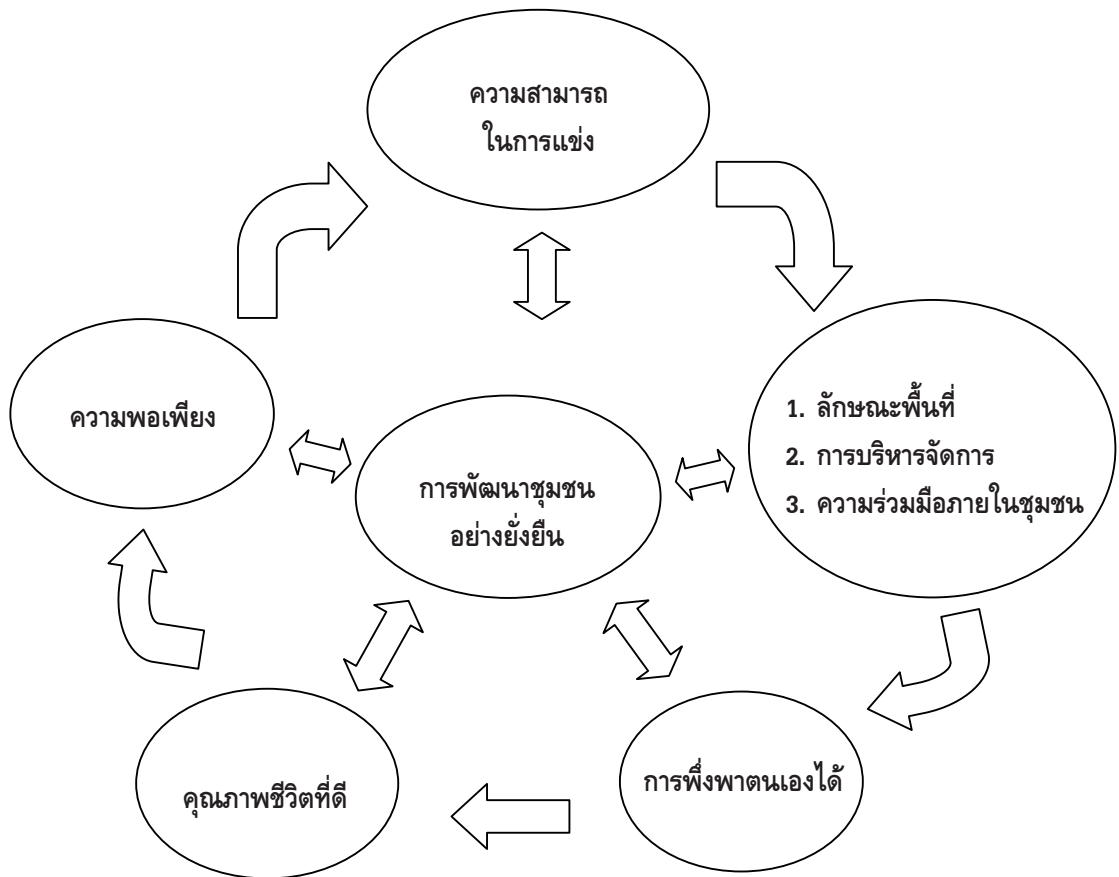
การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนมีวัตถุประสงค์เพื่อระดับการปฏิบัติการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน และเพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน มีระดับการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาลำดับต่ำสุด ดังนี้ด้านการพึ่งพาตนเองได้ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านความพอเพียง และด้านความสามารถในการแข่งขันตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบนเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยประกอบด้วย ปัจจัยลักษณะพื้นที่ภายในชุมชน ปัจจัยการบริหารจัดการภายในชุมชน และปัจจัยความร่วมมือภายในชุมชน ตามลำดับ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรเหล่านี้ สามารถพยากรณ์การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ 57.80 ($R^2 = .578$) และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน ทั้งสามปัจจัยคือปัจจัยลักษณะพื้นที่ภายในชุมชน (Generality Areas: GA) ปัจจัยการบริหารจัดการภายในชุมชน (Management: M) และปัจจัยความร่วมมือภายในชุมชน (Community Cooperation: CC₁) มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนตาม

รายด้านสรุปได้ดังนี้ (1) ด้านการพึ่งพาตนเองได้ (Self-Support: SS) เป็นผลจากการศึกษาลักษณะของพื้นที่การบริหารจัดการ และความร่วมมือของชุมชน ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งการพึ่งพาตนเองได้นั้นมีทั้งการพึ่งพาตนเองด้านแรงงาน ด้านวัตถุดิบ ปุ๋ย ธรรมชาติ การทำคูคลองส่งน้ำ เหล่านี้เป็นต้น (2) คุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of life: QL) เกิดจากการพึ่งพาตนเองได้ โดยอาศัยทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ในครัวเรือนหรือในชุมชน คุณภาพชีวิตที่ดีเริ่มที่ตัวเอง ครอบครัวและชุมชนเมื่อตนเองมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสามารถประกอบกิจการงานของตนเอง ชุมชนและสังคมแล้ว ส่งผลให้เกิดความสุขที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน สุขภาพกายที่อยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ปราศจากมลภาวะและอยู่ท่ามกลางคนที่รักและรักเรา (3) ความพอเพียง (Sufficiency: S) เกิดจากการที่ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมที่ดี คุณภาพชีวิตที่ดี เกิดความพึงพอใจและพอเพียง เพราะความสุขที่ทุกคนโยนหาอยู่ใกล้เพียงแค่อ้อม (4) ความสามารถในการแข่งขัน (Capability Competition: CC₂) เมื่อชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี ตามกระบวนการแล้วเกิดความเข้มแข็ง เป้าหมายต่อไปคือความสามารถในการแข่งขัน โดยเริ่มที่ชุมชนใกล้เคียง ชุมชนอื่นๆ โดยการรักษามาตรฐานการพัฒนาชุมชนไว้ ซึ่งก็คือการพัฒนาเชิงรุกนั่นเอง คำว่าการพัฒนาเชิงรุกหมายถึง การพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เป็นการพัฒนามาจากจิตใจ เมื่อคิดดีทำดีผลงานจะออกมาดี และถ้าชุมชนมีการทำความดีตลอดเวลาเท่ากับว่าชุมชนได้มีการพัฒนาตลอดตนเองซึ่งจากทั้งหมดสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้ $GA + M + CC_1 + SS + QL + S + CC_2 \iff SCS$ และสามารถสร้างเป็น Model ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 ตัวแบบสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis Model)



3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณลุ่มน้ำโขง ตอนบน ประกอบด้วย การปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) คุณภาพชีวิตที่ดี โดยชุมชนต้องมีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ภายในชุมชน ต้องมีการวางแผนกลยุทธ์และทิศทางการพัฒนา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชุมชน มีการส่งเสริมการให้ความรู้ ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ส่งเสริมให้คนกับธรรมชาติอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล โดยการดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท จัดให้มีมาตรการรณรงค์ร้านอาหารสะอาดรสชาติอร่อย (2) การพึ่งพาตนเองได้ โดยประชาชนภายในชุมชนสามารถให้ความช่วยเหลือกันเอง

มีความร่วมมือกันภายในชุมชนในกลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำโขง มีการจัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ในชุมชน สร้างการเรียนรู้ประสบการณ์จากผู้ประสบความสำเร็จมาก่อน ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมกิจกรรมชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้อุดมสมบูรณ์ (3) ความพอเพียง โดยการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต มีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อเกษตรกรรมและจัดสรรที่ดินใหม่เพื่อแก้ปัญหาเกษตรกรไร้ที่ดินทำกิน (4) ความสามารถในการแข่งขัน โดยชุมชนพร้อมรับ

การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ มีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการแข่งขัน มีการเรียนรู้ให้ทันต่อสถานการณ์โลก ชุมชนแต่ละแห่งมีอาชีพที่หลากหลาย แต่ละชุมชนได้รับการส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือโอท็อป (OTOP) ภาครัฐและชุมชนควรเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวและสินค้าโอท็อปของชุมชน และเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนด้วยการเปิดตลาดสินค้าโอท็อปสู่ตลาดโลก

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยลักษณะพื้นที่ ปัจจัยการบริหารจัดการ และปัจจัยความร่วมมือภายในชุมชน เป็นการศึกษาระดับการปฏิบัติ การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และศึกษาข้อเสนอแนะ ซึ่งสามารถอภิปรายผลตามลำดับของวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับปฏิบัติการ การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่าปัจจัยลักษณะพื้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาปัจจัยการบริหารจัดการ และปัจจัยความร่วมมือภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะการจะพัฒนาชุมชนนั้น สิ่งแรกที่ต้องศึกษาคือลักษณะพื้นที่ว่า มีจุดแข็ง จุดอ่อน ที่จะดำเนินการหรือรอการแก้ไขปรับปรุง สำหรับพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบนในเขตจังหวัดเลยและจังหวัดหนองคายนั้น นอกจากจะมีชุมชนตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำโขงแล้วยังเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากในช่วงฤดูร้อน หรือหน้าแล้งน้ำในแม่น้ำโขงจะแห้งขอดประชาชนในชุมชนสามารถเดินข้ามฝั่งไปได้ แต่ไม่สามารถติดต่อสื่อสารหรือค้าขายกันได้เพราะไม่ใช่จุดผ่อนปรน การข้ามไปของคนไทย ต้องผ่านจุดผ่อนปรน แต่ถ้าเป็นเพื่อนบ้านสามารถข้ามมาฝั่งไทยได้โดยเสรี เพราะการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง ประกอบกับคนไทยมีศาสนาวัฒนธรรม และภาษาที่คล้ายคลึง

กันทำให้บางครั้งไม่สามารถแยกกว่าเป็นคนฝั่งตรงข้ามได้ การใช้ชีวิตอยู่กับสายน้ำมาเป็นเวลานานจากรุ่นสู่รุ่น เกิดการซึมซับรักและหวงแหน สอดคล้องกับแนวคิดลักษณะของชุมชน บริเวณลุ่มน้ำที่ว่า แม่น้ำคือชีวิต เปรียบเสมือนเส้นเลือดหลัก ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของพวกเขา และยังเป็นเหมือนจิตวิญญาณของพวกเขาเป็นแหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตร การเดินทาง การขนส่งและอีกมากมายหลายกิจกรรมในชีวิตประจำวันของผู้คนในถิ่นนี้ นอกจากนี้ยังสามารถทำนาขนาดน้ำขึ้น น้ำลง และวิถีชีวิตได้การปลูกผัก ปลูกข้าว ทำไร่ ทำสวน จึงมีความสัมพันธ์กันไปกับธรรมชาติของแม่น้ำปรับตัวไปตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความกลมกลืนและความเหมาะสมตามฤดูกาล แม่น้ำโขงจึงเป็นแหล่งอาหาร แหล่งชีวิตเสมือนแม่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนมาเป็นเวลานานปี และสอดคล้องกับทฤษฎีความยั่งยืน (เกษตรทฤษฎีใหม่หัวใจสู่ความยั่งยืน) ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ในส่วนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อปัจจัยลักษณะพื้นที่ภายในชุมชนมีอิทธิพลต่อด้านคุณภาพชีวิต คือส่วนใหญ่คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ที่แน่นอนมั่นคง มีการศึกษาที่ดี เข้าถึงสถานบริการในด้านต่าง ๆ ได้ดี มีการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ปลอดมลภาวะต่างๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ใช้ประโยชน์จากน้ำโขงได้หลายทาง มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับระดับการปฏิบัติ ปัจจัยด้านการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ด้านที่ 5 ความยั่งยืนของชุมชน ช้อย่อยข้อชุมชนเรียนรู้ความยั่งยืนจากการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในชุมชน ส่วนน้อยพบว่าคุณภาพชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม การดำรงชีวิตเป็นไปตามโลกโลกาภิวัตน์ทำให้คุณภาพชีวิตต่ำลงเรื่อย ๆ ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตของชุมชนแบบดั้งเดิมสอดคล้องกับระดับการปฏิบัติ ปัจจัยด้านการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ด้านที่ 4 ความสามารถในการ

การแข่งขัน ข้อย่อยข้อชุมชนลุ่มน้ำโขงตอนบนสามารถเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่นได้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่ง Sheldon กล่าวว่าคุณภาพชีวิตคือการรวมความพร้อมในเรื่องการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันการมีระดับค่าครองชีพที่ต่ำมีความพอใจในชีวิตมีความปลอดภัยมีความสุขมีอิสระและชีวิตที่มีความมั่นคง

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่ ปัจจัยลักษณะพื้นที่ภายใน ปัจจัยการบริหารจัดการ และปัจจัยความร่วมมือภายในชุมชน ต่างมีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือปัจจัยลักษณะพื้นที่ภายในชุมชน เพราะการศึกษาพื้นที่เป็นการศึกษาในด้านกายภาพ ด้านชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านการเมือง การศึกษาเหล่านี้ทำให้สามารถพยากรณ์การพัฒนาได้ว่าเป็นพื้นที่เร่งด่วนที่ควรเร่งพัฒนาหรือสามารถดำเนินการได้เป็นระยะตามนโยบายและแผนของรัฐบาลสอดคล้องกับแนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาชนบท และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ ลักษณะวิชชัช (2549) การบริหารจัดการสังคม หรือ การสร้างกระบวนการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการกับปัญหาเป้าหมายของชุมชนนั้นจะเริ่มต้นจาก“คนในชุมชน”ซึ่งเป็นแกนกลางของชุมชนสอดคล้องกับ ความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าปัจจัยลักษณะพื้นที่ ปัจจัยการบริหารจัดการ และปัจจัยความร่วมมือภายในชุมชน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในทั้ง 4 ด้านคือ การพึ่งพาตนเองได้ คุณภาพชีวิตที่ดี ความพอเพียง และความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งสามารถบริหารจัดการได้ตามลำดับดังนี้ ตามผลการวิจัย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบนนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาควรมีการศึกษาลักษณะพื้นที่ภายในชุมชนก่อนที่จะมีโครงการพัฒนาชุมชน เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้

ของโครงการ ควรนำหลักการพึ่งพาตนเองได้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนา เพราะเมื่อชุมชนพึ่งพาตนเองได้ คุณภาพชีวิตของชุมชนจะดีขึ้น จะเกิดความพอเพียง และความสามารถในการแข่งขันสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าฝ่ายปกครอง ควรจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ ในการประสานงานกับทั้งหน่วยงานภายในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานให้รวดเร็วและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางวิชาการ

1.1 หัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครอง ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านวิชาการ กรอบกฎหมาย วัฒนธรรม สังคม และประชาชนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างและประสานเครือข่ายในชุมชนต่างๆ ร่วมกันในการจัดการชุมชนตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน อันเป็นพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชน

1.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนในทุกเรื่อง โดยอาจใช้ประโยชน์จากเสียงตามสายในหมู่บ้าน หรือมีการประชุมประจำเดือนในหมู่บ้านเพื่อสร้างความรู้ ให้เกิดความตระหนักที่จะร่วมกันในการสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนให้กับชุมชนในด้านที่ชุมชนเกี่ยวข้อง

1.3 จัดทำโครงการส่งเสริมเพื่อพัฒนากิจกรรมในชุมชน รวมทั้งอาจของงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาครัฐ เพื่อดำเนินการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง

1.4 ให้ความร่วมมือและสนับสนุนกับภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ควรมีการศึกษาลักษณะของพื้นที่ ระบบการบริหารจัดการของชุมชน และความร่วมมือของชุมชน แล้ววิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน ความคุ้มค่าในการพัฒนา

2.2 ควรนำหลักการพึ่งพาตนเองได้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนา เพราะเมื่อชุมชนพึ่งพาตนเองได้ คุณภาพชีวิตของชุมชนจะดีขึ้น จะเกิดความพอเพียง และความสามารถในการแข่ง

2.3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าฝ่ายปกครอง ควรจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ ในการประสานงานกับทั้งหน่วยงานภายในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานให้รวดเร็วและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการชุมชน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเป็นหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครอง ในจังหวัดเลยและจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นชุมชนบริเวณลุ่มน้ำโขง ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าฝ่ายปกครองในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีพื้นที่หลากหลาย เพราะลักษณะพื้นที่ การบริหารจัดการ

และความร่วมมือของชุมชนมีความแตกต่างกันซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำมาเปรียบเทียบ ลักษณะพื้นที่ การบริหารจัดการ และความร่วมมือของชุมชนในบริเวณลุ่มน้ำโขงตอนบน เพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนครั้งต่อไป

3.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง เพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง พยากรณ์ตัวแปรอิสระ ตัวแปรแทรก ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามที่ได้ผลการวิจัยอย่างชัดเจนมากขึ้น

3.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและเพิ่มตัวแปรอื่นในการศึกษา เช่น ด้านการมีและการใช้เทคโนโลยี การมีและการใช้ข้อมูลที่ใหม่และทันสมัย เพื่อนำผลที่ได้มาช่วยในการวิเคราะห์และปรับปรุงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

3.4 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีการจัดโครงสร้างของข้อมูลออกเป็น 3 ระดับคือปัจจัยระดับประเทศ ปัจจัยระดับภาค และปัจจัยระดับจังหวัดที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อปัจจัยด้านการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนโดยใช้การวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (Hierarchical Linear Model) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่หลากหลายในการที่จะนำไปพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น



บรรณานุกรม

- เกษมชาติ นเรศเสนีย์. (2555). **การจัดการองค์การในภาวะวิกฤต**. กรุงเทพฯ: บริษัท วิสคอมเซ็นเตอร์ จำกัด.
- ทัศนีย์ ลักษณะวิชนชัย. (2549). **เศรษฐกิจและสวัสดิการชุมชนการบริหารที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิสัย.
- นุรักษ์ คุณชล และคณะ. (2543). **คู่มือเตรียมสอบเข้าศึกษาต่อปริญญาโท**. กรุงเทพฯ: ชมรมมหาบัณฑิตรวม.
- เสนาะ ตีแยว. (2546). **หลักการจัดการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.